

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLEDER FELS ÁKOS

ÜGYVÉD

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

PÜNKÖST.

A zsidóság június 1—2. napján szokta volt régen a Sabuot vagy pünköszt ünnepét megülni s ma is e napokon ünnepli a Jehova iránti hála ünnepét. Az ünneplés központja és főhelye ilyenkor is Jeruzsálem főváros volt, ahol a Zionhegyén a Salamon-templom állott, melyben a főbemenettel szembe levő részben állott az áldozati oltár s ennek háta mögött drága függönnyel külön választott helyiségben a frigyláda a 10 törvényvel, melyet maga Jehova örözött.

Mintegy 50 nap mulva következett Passzah vagy husvét után a Sabuot vagy pünköszt, mindig a szombattal kezdődve. A két ünnep között még megjelent Jézus közöttük néhányszor, míg a 40-ik napon egy hegyről felvitették a mennyekbe az ő és sokak szeme láttára s azután később még csak Pál apostol hallotta a hangját a híres Damaszkusz város előtti citrom- és narancs berek árnyában megjelent fényből: *Nehéz neked az ösztöke ellen rugódoznod.*

A hegyről lett eltűnésére 10 nappal következő pünköszt ünnepén veszik a szent Lelket s keresztelkedik meg tüzes beszédek hatására a sokaságból mintegy háromezer felnőtt ember, alakul meg az egyház, mint az első szabad egylet vagy társaság, minden hivatalos vagy hatalmi beavatkozás nélkül.

A pünköszt tehát a szabad egyesülési vagy társulási, addig világszerte ismeretlen eszme megtestesülésének az emlékünnepé s erről az oldalról tisztán polgári értelemben véve is a legfontosabb ünnepek egyike.

A nemes célu egyesületek és társaságok, mint a történelem igazolja, a legtöbb jót és üdvös dolgot létesítettek az emberiség javára s egyesek és nemzetek előmenetelére.

Maga a keresztény egyház s annak különféle tagozatai az erkölcsi haladás és belső művelődés előbbvitelét szolgálja. Egy más bátortása, vigasztalása, minden jóra való buzdítása, tanítása, a szegények és ügyefogyottak gyámolítása, a tévelygők jó akaratú irányba indítása volt mindjárt kezdetben a fő teendő. Az addig uralkodó csupán önző érdekek és hafalmi célok kizárólagos szolgálata mellőzésével az állami zsarnokhatalomnak ezek

védelmére emelt várfalain belől a belső erkölcsi erősödést tüzték maguk elébe célnak; arra törekedvén, hogy a Jézus által oly elragadóan rajzolt szép országot, Isten országát valósítsák meg minden áron, ahol valódi testvériség, személyválogatás nélküli egyenlőség a jelszó s az ember személyének és jogainak teljes szabadsága van törvénybe iktatva és érvényre emelve, ami még addig soha és sehol sem volt. Ez pedig egész terjedelmében és minden részleteiben akkora és oly áldásos birodalom, amilyen még nem létezett s mely arra van boldogító voltánál fogva hivatva, hogy lassanként az egész emberiséget felölelje különbség nélkül.

Ha nagy eszmék fűződnek a másik két sátoros ünnephez, de bizony a pünköszt sem marad hátra, ha csak ezeket vesszük is tekintetbe, mert gyakorlatilag is kézzel fogható jó eredmények magvait rejtik magukban.

Ahol ketten vagy hárman összegyűltek, ott leszek én veletek. Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nektek országot. Ez azt teszi, hogy a nemes célu egyesülés és társasági szövetség Isten akaratjával egyezik s Jézus kezdeményezésének megvalósítása.

Ne sajnálja senki figyelmére méltatni azt, hogy a sok irányu szabad egylet az északamerikai egyesült államok roppant területén mennyivel jobba volt képes változtatni a lakosság állapotát minden tekintetben azokénál, akiknél ez figyelembe nem volt véve. Mekkora elevenesség van és minő üdvös munka folyott ott, ahol számba alig vehető jótékony egyesület működik. Ezeknek gyökérszállai főleg az evangéliumban vannak s az eredmény kiválóan a pünköshti jelenet következménye.

Jó lesz ezeket minél jobban megérteni nemzetünknek s főleg a minden rendű és foglalkozásu szekely atyafiaknak, ha élni akarnak. Állapotaink sürgős javítást követelnek minden téren. S ha a pünköshti eszmét nem tesszük magunkévá, akkor hiába jajgatunk.

Vegyetek szent Lelket!...

A politikai helyzetről.

* A parlamentnek rövid szünete lesz a nyáron. A képviselőház legalább július közepéig együtt marad, hogy azt a rengeteg munkaanyagot,

mely fölhalmozódott, intézze. A most benyújtott javaslatok letárgyalása után kezdik a felirati vitát. E közben a delegációk ülnek össze és az 1905—906. évi költségvetést tárgyalja le a ház. A szünet szeptemberig fog tartani. A miniszterek benyújtott törvényjavaslatait egymásután tárgyalják a bizottságok, mert még a nyári szünet előtt törvényerőre akarják emelni. — Ezt a függetlenségi és 48-as párt egy része nem igen helyesli, mert úgy gondolkoznak, hogy ha megszavazták a költségvetést és ujoncokat, hát ha Bécsből a nemzet jogos kívánalmait majd lehetlenné teszik, főképp pedig az alkotmány biztosítékainak törvénybe iktatását akadályozzák meg. Mi azonban bizunk a vezérek igaz hazafiságában, akik annak idején ugyancsak a küzdők táborában mindig elől jártak és akik létrehozták a békét, hogy a nemzetet jogaiba visszahelyezzék, alkotmányos szabadságát biztosítsák.

* Az osztrákok nem tagadják meg magukat. Iszonyu dühbe keveredtek s valósággal rug-kapálódnak velünk szembe. Semmiképpen nem szíveskednek a tulipán mozgalom eredményét. Az osztrák képviselőház is tiltakozott Magyarországnak a „közös vámtarifa ellen irányuló eljárása miatt“. Kijelentették, hogy nem tűrhetik, hogy a „jogállapot Magyarország részéről egyoldalulag megváltoztassék.“ Az osztrák képviselők majdnem teljes számban vonultak föl, hogy e tiltakozásukat imponzánssá tegyék. De se imponzánssá, se erőssé nem tehetik azt, aminek nincs jogalapja. Sőt, amely tiltakozás ellen épen a jogalap szól. Magyarországnak már az 1867-iki törvény is megadta az önálló gazdasági berendezkedésre a jogalapot, hiszen tíz évről tíz évre újra megfontolandónak és megkötendőnek rendelte a gazdasági szövetséget. Már ebből is világos a jogunk a gazdasági önállóságához s világos az is, hogy annak formái, vagy tényleges megvalósítása semmi változtatást se jelent a 67-iki kiegyezésen. Az 1899. XXX. t. c. a jogot nemcsak újból kijelentette, de az önállóság jogállapotát statuálta. Az osztrákok tehát valósággal ész nélkül cselekednek, ha tiltakoznak s átkokat szórnak. De a helyzet kezd komolylyá válni, ezt nemcsak a pártok magatartása mutatja, hanem több olyan körülmény is, melyet jóllehet kicsinyelni nem lehet, de tulságosan komolyan se szabad fel fogni. S ilyenek itéljük Ferenc Ferdinánd főhercegnek Madridból való visszahívását is, melyvel kapcsolatban már trónváltásról be-

szélek. Ugyancsak nagy szenzációt keltett Károly Ferenc József, Ottó főherceg fiának fogadtatása a királynál, de bármilyen bajt okozzanak is az osztrák pártok, alig hiszszük, hogy ilyen komoly fordulatra kerülne a sor.

* **Obstruáló nemzetiségiek.** A különböző nemzetiségi képviselők épen huszonötven vannak az országgyűlésen. De mindnyájan egy huron pendülnek. Tanulhatnak tőlük összetartást a magyarok. Az indemnitás van tárgyalás alatt s a nemzetiségiek — obstruálnak. Obstruálnak azért, hogy „elégítelt vegyenek maguknak“, amiért egyetlen bizottságba sem választották be őket. Mindannyian részt vesznek a vitában, amely most az indemnitás fölött megindult. riát aztán a hazaárulóknak az orrukra ütni nem lehet? A kormány tagjai között megbeszélés történt hogy ha e hó 9-ig az indemnitás és ujoncjavaslat megszavazását keresztül vinni nem lehet, a delegációk ülésezése alatt is együtt marad a Ház és folytatja az államszükségletek tárgyalását.

A városi villamtelep ügye.

— Villamos kelepce. —

Már évek óta küzdünk a városi villamos telep tervének megvalósítása érdekében s noha egyesek még ma is szemrehányást tesznek nekünk azért, hogy multkor utját állottuk a már megkötött szerződés jóváhagyásának, beigazolást nyert az a tény, hogy a tisztességes, nyilvános verseny mily előnyöket biztosít a városnak; az a szerződés, melyet a Ganz-gyár a nyílt pályázon előterjesztett s melynek egyenes és korrekt szerkezetéről maga a kiküldött bizottság is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott, sokkal kedvezőbb, mint a milyent Szakács polgármester által kötött volt a város s mivel mi egymagunk sürgettük annak idején a tisztességes, nyílt pályázatot s az kellő eredménnyel is járt, köteletségünknek tartjuk a tisztességes versenyben elért tisztességes eredményt, minden tőlünk telhető módon támogatni. Tesszük ezt annál inkább, mert oly jelenségeket tapasztalunk, amelyek minden jó ízlést mélyen sértenek.

Ugyanis a pályázat meghirdetése, a cégeknek módjában állott egy teljesen kész és megbízható műszaki munkát alapján ajánlatot tenni, de módjukban állott a kész munkalattól eltérő ajánlatot, vagyis saját terveikkel is pályázni. Már most az történt, hogy a Ganz-gyár, mint a bizottság

is mondja, minden részletre kiterjedő, tehát komplett ajánlatot tett, mig egy másik cég: a Siemens, egy gyalazkodó levelet irt a tanácsnak, amely levél elég ok lett volna arra, hogy a város ezzel a céggel többet szóba ne álljon. Miután pedig nyilvánvaló lett a pályázó cég ajánlatának minden részlete, előáll hirtelen Siemens és levág a város pénztárába 50,000 koronát, mondván, hogy ő olcsóbb lesz, ha új licitálás lesz. De Siemens nemcsak maga jött, hanem ide dirigált még vagy 3 Siemens-fiókot, hadd lármázzanak azok is. És csakugyan lármáznak is; megnyergelték a helybeli volt haladó-párt híres papirosát s valóságos kelepccét terveztek a városi közgyűlésnek, mely csütörtökön foglalkozott a villamos-üggyel. A közgyűlésen azonban férfiasan megmondta véleményét erről a dologról Dr Valentsik Ferenc és Dr Solyomossy Lajos bizottsági tag s ugyancsak egyenesen és nyíltan tárta elő a helyzet képét az értekezletre alakult gyűlésen Ripka Ferenc Ganz-gyári főtitkár is, aki önérzetesen jelentette ki, hogy a Ganz-gyár nem utazik becsapásra s ha bárki azt állítaná, hogy az a 25 százalékos előny, mit a város a cégnek a tervek előkészítéseért adott, inkorrekt eljárás, azonnal lemond róla, de arra kérte a képviselőket, hogy a tisztességtelen versenynek ne nyujtsanak támaszt. Miután a közgyűlés behatóan megvitatta az ügyet s a főtitkár több rendbeli kijelentését jegyzőkönyvbe vétette, olyképp határozott, hogy az a bizottság, mely eddig oly odaadással teljesítette kötelességét s mely iránt a közgyűlés teljes bizalommal viseltetik, tárgyalja és fejezze is be a villamos világítás ügyét.

Reméljük, hogy ez minél előbb meg fog történni s a kelepccébe azok esnek bele, akik azt kieszelték.

Kereskedelmi iskolát a Székelyföldnek.

A Székely Társaságok Szövetsége 79—1906. szám alatt a következő kérvényt nyújtotta be Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez: Nagyméltóságu miniszter ur!

Marosvásárhely sz. kir. város közönsége egyetértve a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarával, még 1896-ban ezelőtt tiz esztendővel folyamodott Nagyméltóságod hivatali elődjeihez aziránt, hogy a székelyföldi kereskedelmi érdekek istápolására Marosvásárhelyt felsőkereskedelmi iskolát alapítani vagy valamely jelentéktelen helyről egyet ide áthelyezni kegyeskedjék.

A folyamodás el eddig többszöri megújítás után sem talált figyelemre, dacára annak, hogy az 1903 évben 91. sz. a. a Marosvásárhelyi Székely Társaság és ennek mozgalma folytán 1904-ben 947. sz. a. Marosvásárhely sz. kir. város tanácsa újból sürgős feliratban kérte egy felsőkereskedelmi iskolának, kifejezetten a kevés népességű, megszűnő felben levő fogarasinak áthelyezését, meg pedig első sorban azon indoklással, hogy a Székelyföldnek a körvasut megnyitásával megközelíthető és forgalomba hozható rengeteg nyeresztérmenye — valószínűleg — ávatatlan kezébe kerül, ha mint az tényleg ma is konstatalható: nincs a székelységnek fajbeli képzett kereskedő osztálya, mely egyben a keleti kereskedelmi érdekek szolgálatára is alkalmas volna.

1902-ben a székely kongresszus is számított ezen végzetes bajra, többek között azt is hangoztatván, hogy a székely faj ugyszólván e miatt el van zárva jövőt ígérő gyakorlati pályáktól, legkivált a kereskedéstől s többnyire latin iskolákat látogatván, ez uton szerzett diplomája révén szétszóródik az ország

minden részébe, a helyett, hogy itt-hon legégetőbb közérdekét képviselhetné és a reális irányokban szükséges feladatait teljesíthetné az erdélyrészi magyarságnak.

Rámutatott a székely társadalom egyben arra is, hogy az ország több vidékén néptelenek a felsőkereskedelmi iskolák és alig tudtak növénydekeket toborozni azok számára, a mit a következmények igazoltak is, mert a fogarasi iskolát éppen akkor be kellett szüntetni, illetve at kellett helyezni. Nem voltunk azonban oly szerencsések, hogy mi kapjuk meg, bár szinte bizonyosnak látszott, hogy Marosvásárhely 22 ezer lakossal bíró székely főváros, melynek nagyon népes polgári fiu- és leányiskolái mellett két középiskolája s azokban körülbelül 1500 tanulója van, egy-maga is benépesíthetne egy ilyen iskolát s ha tekintetbe vesszük, hogy az egész Székelyföldön nincs gyakorlati pályára nevelő felsőiskola, tehát minden város ide gravitál, itt inkább még tulzsfeltség esete is előfordulhama.

Az ezen tárgyban 947—1904. sz. alatt Marosvásárhely sz. kir. város tanácsa által tett legutolsó felterjesztésére 31,734—1904. sz. a. május 4-én kelt kultuszminiszteri leiratból megtudtuk, hogy Ő nagyméltósága méltányolta bár a székely társadalom kéréseit s az azokban felhozott indokokat, „mégis országos érdekü szempontok s a szakiskoláknak a közszükséggel való helyes aránya nem engedik ez idő szerint a jelentékeny számban működő kereskedelmi iskolák szaporítását. Jövőben azonban az esetben, ha valamelyik felsőkereskedelmi iskola, a fogarasit nem számítva, mert helyette Besztercebányán állitafott iskola, megszüntetnének, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urral egyetértőleg készséggel veszik tárgyalás alá a fenti kérelmet.”

Ezen leirat kapcsán, erre hivatkozva 1905 november 3-án 7397. sz. alatt Marosvásárhely sz. kir. város tanácsa ismételten lépéseket tett a hir szerint néptelen és megszűntetés előtt álló alsókubini kereskedelmi iskola áthelyezése érdekében. Deputációt is küldött Nagyméltóságod hivatali elődjéhez, azonban erre az lett a válasz, hogy az alsókubini iskolát az ottani érdekeltség megmozdulására helyén hagyták s az ügy maradt ránk nézve továbbra is kedvezőtlen stádiumban.

Pedig mikor a fogarasi kereskedelmi iskola Besztercebányára helyezése s az alsókubini néptelen iskolának visszamarasztása történt, az Alföldön: Arad, Budapest, Debrecen, Lippa, Nagybecskerek, Szeged, Nagyvárad, Pancsova, Ujvidék, Zombor, a Dunántul: Fiume, Győr, Kanihsa, Pécs, Sopron, Székesfehérvár, Szombathely, Veszprém, Zalaegerszeg,

a felvidéken: Alsókubin, Kassa, Késmárk, Miskolc, Róce, Pozsony, Turócszentmárton. Homonna városokban összesen huszonhét felsőkereskedelmi iskola volt, mig az erdélyi részekben csak Brassónak és Kolozsvárnak maradt ilyen iskolája, mely városok a Székelyföldtől messze fekszenek és sokkal drágábbak is, hogysen székely ifjaink zöme megközelíteni tudná.

Ha magyar nemzeti szempontból nézzük ezt az elhelyezkedést, úgy találjuk, hogy a felsorolt iskolákból német nyelvű vidékre 2, tótvidékre 7, szerbvidékre 4, a tengerpartra 1, a románvidékre 3 iskola esik s csak 10 magyar vidékre, a Székelyföldre pedig, mely az erdélyrészi magyarság biztosításának kulcsa, mit erősíteni minden rendelkezésre álló eszközzel országos magyar nemzeti szükség, gyöngíteni vétek — egyetlen egy sem.

Nem tudjuk megérteni, mi vezet-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562—1691-ig.

Irtá: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(Minden jog főtartva.)

(35. folytatás.)

A legelső és legjelentékenyebb adományozások csakis királyi rendelkezéssel történtek, ősi módon, imigy-amigy és azokról adománylevelek nem voltak. Kérték a fejedelmet, utasítsa a táblát, hogy álljon el e követeléstől. Amde azért éppen ebből az esztendőből, magából a liber regius töredékeiből, számos ugy nevezett új adományozásokat olvasunk ki, a melyek semmi egyebek, mint adománylevelek kiállításáról s a tett adományok megerősítéséről szóló adatok. Hogy az ilyesmi, más oldalról nézve a dolgot, tényleg szükséges volt, azt az adományozottak erőszakosságai miatt emelt panaszokból láthatjuk, akiket csak rendes okmányok kiállítása alapján lehetett megadóztatni. A többi panaszok, amelyek a patakok és folyók mellett jogtalanul épített malmok miatt emeltettek, miáltal a primorok és lófők sok kárt vallottak, azok csak egyszerű következményei voltak a hivatalnoki önkénynek és katonai basáskodásnak.⁶⁷

Ezek a huza-vonás rendi viszonyok dacára a székelyek többszöri szabadtási próbálkozásainak, egészen a 17-ik század kezdetéig megmaradtak állandóan. Már János Zsigmond halálakor, aki után Báthori István következett 1571-ben,

Báthori megválasztását a székelyek szabadságaik vissza adásától tették függővé, de Báthori erélyes föllépte gyorsan elnémitotta őket. A Békési Gáspár-féle lázadás kezdetekor, ha szabadságaikat nekik visszaadja, Báthori mellé akartak állani, de Báthori szóba sem állt velök. Békéshez csak egy kis sereg csatlakozott, a Pókaiak, de sulyosan is lakoltak ezután.⁶⁸

Mikor 1595-ben Báthori Zsigmond alatt ingadozni kezdett a trón, szabadságaik ígérgetésével sikerült neki rábírnai a székelyeket, hogy a török elleni hadjáratban Oláhország felé teljes számban részt vegyenek. Megtették. Segedelmükkel fényes győzelmet is aratott a törökökön. Az általa kiállított, de kiadásra nem került szabadságlevél, oly módosított formában adta vissza régi szabadságaikat, miszerint a székelyek a fejedelmi föltételeket, a mint látszik, nem fogadhatták el s így minden a régiiben maradt. Szabadságaik elvileg ebben a kiváltság levélben minden esetre el vannak ösmerve, de annak alapján még több rovdott rájuk, mint a mennyit azelőtt viseltek. E szerint a következőkre kötelezték volna magokat: 1. Évenként 1 frt adó, 1 köböl buza, 1 köböl zab, félmázsa fagygyu, kepepénz, malac-, bárány-, méh- és liba-tized s végül a papnak tisztességes fizetés. 2. A hadi szolgálatot régi szokás szerint, fejenként, rendes fölszereléssel tartoznak teljesíteni és évenként összegyűlni mustrára vagy hadi szemlére. 3. Kötelesek a sóbányák művelésére 50 bányászt s a vashá-

morba ugyanannyi munkást állítani; Fel- és Altörja lakossai tartoznak mint idáig (ként) büdöskövet fejteni és szállítani a királyi fegyvergyárba (arzenal). 4. A váraknak továbbra is meg- és fenn kell állaniok, a lófők és primorok megtartják birtokukban örökölt és zálogos jószágait, valamint birhatják azokat is, „a miket mint adományozottak“ birtokukba vettek. 5. A fejedelemnek tegyenek esküt és aki ezekben a föltételekbe belé nem egyezik, azt vissza kell helyezni régebbi alattvalóságába, kivéve mégis azokat, akik a fejedelmet hadjáratába támogatják.⁶⁹ Hogy a székelyek ezeket a föltételeket nem fogadhatták el, magától értetődik, mert a kikötött körülmények szerint terheiknek könnyítésére semmi kilátásuk nem lehetett; a hadi szolgálat mellé egy sulyos, terhes adó még, az elviselhetetlennek látszott. Egyéb aránt az összes föltételek ugy hangoztak, mintha szabadságaik visszaadását a fejedelem nem is akarta volna komolyan.

A székelyek szabadságának visszaállítása, mint ígélet Rudolf részéről, hathatós fegyver gyanánt szerepelt abban a harcban, mely Rudolf és Báthori között dult. 1599-ben Rudolf a székelyeknek szabadságaik visszaadását ígéri, ha melléje állanak.⁷⁰ S tényleg 1599 nov. 18-án az oláh Mihály vajda, aki Rudolf király meghatalmazottjának adta ki magát, visszaadta szabadságaikat. Felszabadított minden székelyt s az ő utódjait a jobbágyságból és a nemesek hatalma alól; kiváltságait,

szabadságaikat, miket a magyar királyok, kivált a dicsőséges Mátyás király alatt birtak, visszaadta nekik. De saját költségükön való hadi szolgálatra kötelezte őket, azonkívül ököradó fizetésére az új fejedelem választásakor, menyekzőjekor, trónörökös születésekor, azután minden herceg v. hercegnő születésekor 1 ftra, végül ősi szokás szerint az egyházi adó fizetésére.⁷¹ Az 1599 nov. 20-iki 28-iki gyulafehérvári országgyűlés elfogadta ezt az adományt és rendelkezést, kirotta a vajda javára az ököradót a székelyekre, minden hat ökörből egyet.⁷² A székely nemességnek azonban azt az engedményt adá ez az országgyűlés, hogy azok az ősjobbagyok, azaz a hajdani földönlakók utódjai, akik az első 1562-iki fölkelés előtt az övéik voltak, továbbra is az övék maradjanak s közülök azok, akik a szabad székelyek listájába fölvetettek, hozzájuk megint vissza utalandók. Haszonlóképpen az örökölt udvarok, telkek, földek, rétek stb., melyek örökség gyanánt valamikortól az övék voltak, valamint az oláh, szász és román jobbagyok is, kiket jószágokra letelepítettek, mostantól fogva továbbra is az övék maradjanak.⁷³ E határozatok szerint hát a hajdani földönlakók jobbágyságban maradtak. Ezek a későbbi országgyűlési végzésekből aztán s egyéb okmányokban, rendesen Ősjobbagyoknak neveztetnek.

(Folyt. köv.)

hette a m. kir. kormányt arra, hogy a fogarasi felső kereskedelmi iskolát a Székelyföld helyett a felvidékre helyezze, amelynek már akkor is volt nyolc ilyen iskolája, de azt tudjuk, mert látjuk napról-napra, hogy itt az alkalom elvonása miatt veszélybe sodortatnak a magyar kereskedelmi érdekek és amikor minden erőnkkel azon dolgozunk, hogy a Székelyföld lakosságát kiemeljük az anyagi és erkölcsi gyapodás aktív fokára, egymásután vándorolnak ki véreink, jutnak idegen kézre birtokaink, forgalomban és vagyonban gyöngülnek városaink.

Éppen azért hittel, bizalommal és reménységgel emeljük föl szavunkat s járulunk Nagyméltóságodhoz mi is alázatos tisztelettel kérvén, kegyeskedjék a Székelyföld kereskedelmi érdekeire való tekintettel szóvátett ügyet megérdemelt figyelmére méltatni, ha van valamely vidéken néptelen felső kereskedelmi iskola: azt fokozatosan be-szüntetni és Marosvásárhelyre helyezni, ha pedig nincs, úgy egy új iskola felállításával mielőbb segítségünkre sietni.

Az a körülmény, ha talán valamely vidéken iskolázott kereskedőkben tultermelés volna, ne irassék a mi rovásunkra, mert meggyőződéssel valljuk, hogy a Székelyföldön képzett kereskedőkre szükség van és lesz annál nagyobb mértékben, minél inkább valóra válik az a terv, hogy Magyarország fejlődő termelése számára keleten kell piacot keresni és biztosítani.

Azon reményben, hogy Nagyméltóságod kegyes lesz kérésünket nemcsak székely — de országos szükségéből is teljesíteni, hazafias tisztelettel maradtunk a Székely Társaságok Szövetsége központi vezetőségének Marosvásárhelyi, 1906 május 18-án tartott ülése határozatából

Nagyméltóságodnak alázatos szolgálói
Deák Lajos sk., Máthé József sk.,
kir. tanácsos elnök. főtitkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

A tulipán.*

Irta: Andrassy Tivadar grófné.

Alig pár hete egy varázsszerű jelszó futott végig a magyar hazán, egy kicsinyesnek, tréfásnak, talán értelmetlennek tetsző, magában véve jelentéktelen jelszó: „Tüzzünk föl egy piros tulipánt!”

De a mint ez a szó elhangzott, a mint kimondatott, varázsütésként hatott a magyar szívekre. Mert az eszmés sulyos időkben született, vészes, gyászos időkben, mikor még fagyos tél ült a természetben, fagyos tél ült a szíveken, mikor még ólomsúlyként nehezedett ránk a „nyomor és szenvedés” korszaka, mikor halálos megdermedésben, visszafojtott lélegzettel kérdeztük egymástól: „Csakugyan nincs erőnk? Hiábavaló volt eddigi küzdelmünk? Egy korcs nemzedék, mely őseit megtagadja, nem érdemel szabadulást.”

És ekkor megmozdult, megindult a piros tulipán körutjára. Bekopogott a paloták kapuin, a nádfedeles kunyhók rozoga ajtáin, befurakodott

* A „Budapesti Hirlap”-ból vettük át ezt a szép cikket.

a családi szentélybe, vendégként leült a családi tűzhelyhez, beférközött az emberi szívekbe, hozva magával az ébredő tavasz fuvalatát, nap sugarát, melegét, bimbófakadását, reménységét.

Mert a tulipán beszélt, hatalmas hangon beszélt:

„Hazánk népei! — A megpróbáltatás e nehéz napjaiban sorakozunk egy közös táborba, egyesülünk egy közös eszmében, legyünk egyek a hazaszeretben:
a haza becsülete,
a haza szabadsága,
a haza alkotmánya közös védelmében.”

És a tulipán tovább beszélt gyújtó, lángoló szavakkal és kürtformájú kelyhe tele harsogta a haza minden zugát. Beszélt: „tüntető állásfoglalásról minden nemzeti eszme, nemzeti mozgalom és törekvés mellett.”

— „A megalkuvást nem ismerő nemzeti érzés ápolásáról a családi életben és a nevelés terén.” — A minden nemzeti jelleg és önállóság előmozdítást célzó vállalkozás és kezdetes buzdító támogatásáról. — „A magyar szellem, a hazafias együttérzés megnyilatkozásáról a magyar ipar érdekében.”

És hangja mindig erősebb, mindig ércesebb, mindig követelőbb lett:

„Adjatok munkát,
adjatok kenyeret,
adjatok megélhetést a magyar munkásoknak, a magyar iparosnak, ne költsétek külföldi cikkekre, külföldi termékekre a magyar földtől, a magyar munkás verejtékével szerzett magyar pénzt.”

És elfogytak a bécsi utcai üzletben a zománcos tulipánok, de nem fogytak, nem gyérültek meg az üzletet ostromló, tulipán kéro, tulipánt követelő hazafiai ezrei. De ne is fogyjanak, ne is gyérüljenek. Hisz ez az egy szál virág csodát művelt. Éz az egy szál virág milliók kebelében millió szállá nőtte ki magát, hogy a magyar szíveket közös szívverésben egyesítse.

És most, hogy létre jött ez az egyesülés, most, hogy beálltunk mindnyájan e jelvény viselésével „a hazaszeretnek, a nemzeti vágyaknak, a magyar történelmi nagyságok kultuszának, minden magyar ügy: művészet, ipar, irodalom támogatásának egységes, szervezett, általános, eszményi egységébe”, most ne váljunk el többé e csodatevő virágtól, vér nélkül való harcunk e dicső, diadalmas szimbolumától, de fakaszuk, ápoljuk, gondozzuk és viseljük, — viseljük szeretettel, viseljük büszkeséggel ott — a szívünk fölött!

— **Bojkottált jegyzők.** A sárosmezei jegyzők egyesülete — mint a Budapesti Hirlapnak írják — most tartott évi közgyűlésén egyhangúlag elhatározta, hogy azokat az egyesületi tagokat, akik a törvénytelen kormány idejében Bornemissza Ádám megyefőnök installációján résztvettek — bojkottálja és a határozat alapján, mindannyiukat a tagok sorából kirekesztette.

— **Megkegyelmezni a szemétnék** nem nagylelkűség, hanem — ostobaság. Kisöpörni a szemétnék nem bosszúállás, hanem kötelesség a tisztaság és az egészség szempontjából. Akinek seprő van a kezében, az ne szalutáljon a szemétnék, ha-

nem söpörje ki! Ezt írja »A nap« a »Kristóffy-éra (iró)ttollas prókátorai«-ról, akiket kidobtak a bírálatra hivatottak sorából s akik most mégis egy merész kanyarodással visszatértek és a pirulni nem tudó papiroson, mint nemzeti hősök próbálkoznak a közönség elé állani; tele mindazzal a követeléssel és látszólagos nemzeti ideállal, amit az imént üldöztek, tagadtak, gunyoltak és letörni segítettek. A hitvány eseléseknek és vakmerő hazarúlóknak ezt a fajtáját gyökerestül ki kell irtani a magyar közéletből, mint a mérges gyomot...

— **Kinevezés.** A király Graffius Károly medgyesi kir. járásbíró a helybeli kir. törvényszékhez bírónak nevezte ki.

— **Unitárius istentisztelet.** Pünköst vasárnapján és hétfőjén d. e. 10 órakor kezdődőleg a vármegye-ház nagytermében unitárius istentisztelet lesz. Első napon az Urvacsoara is ki fog szolgáltatni.

— **T. előfizetők** szíves elnézését kérjük, hogy jelen számunkhoz az ígért zeneművet, elháríthatlan technikai okokból, nem mellékelhetjük. Legközelebbi számunkhoz okvetlenül csatolni fogjuk Addig is a hátralékok és előfizetések szíves be- küldését kérjük.

— **Anyakönyvi adatok** A helybeli anyakönyvi kerületben az elmúlt hónapban 14 fiút és 7 leányt, összesen 21 születést, 12 férfit és 10 nőt, összesen 22 halálozást jelentettek be. Ez utóbbiak közül 6 férfi és 3 nő a kórházban halt el s így idegen halott. Tehát a születés nyolccal több, mint a halálozás városunkban. Házasságot 4 pár kötött.

— **A székely dalegyet** sétahangversenyyel egybekötött zártkörű táncmulatságát pünköst másodnapján a Koronkay-féle kerthelyiségben tartja meg. Kezdeté d. u. 6 órakor. A mulatság megkezdését 3 ágyulövés fogja jelezni.

— **A székelyudvarhelyi állami polgári leányiskola** évvégi vizsgálati az 1905—1906. iskolai évben a következő napokon és sorrendben tartatnak meg: Junius 18-án 8 órától kezdve magántanulók vizsgálati. Junius 19-én vallásvizsgák: d. e. 8—10 óráig róm. kath., d. e. 8—10 óráig ev. ref., d. e. 8—10 óráig unitárius, d. e. 11—12 óráig ág. ev. d. u. 2—3 óráig izraelita. Junius 20-án d. e. 8—11 óráig I. osztály, d. u. 3—6 óráig II. osztály. Junius 21-én d. e. 8—11 óráig III. osztály, d. u. 3—6 óráig IV. osztály. Junius 24-én d. u. 5 órától kezdődőleg záróünnep. A növendékek kézimunka- és rajzkiállítás megtekinthető az osztályvizsgálatok napjain d. e. 11—12 és d. u. 5—6 óráig. Ezen vizsgálatokra, valamint az iskolai évet bezáró ünnepre a t. szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghívja az igazgatóság. — A záróünnep műsora:

1. «Hymnus az éjhez» Beethoventől. Éneklék a növendékek.
2. «A tavaszi rózsá» Tompa M. Szavalja Kovács Ilona II. o. n.
3. Tánc-Kardal «Tell Vilmos» operából Rossinótól. Éneklék a növendékek.
4. «Was ich liebe» Goethe-től. Szavalja Tompa Márta I. o. n.
5. «Mi füstölög ott» népdal Egressitől, «Két lánya volt» népdal Belezsnaytól. Éneklék a növendékek.

6. «La leçon à la ponpée» par Aichard. Szavalja Kassay Margit II. o. t.

7. «Tavaszi» Erdődi Ernőtől. Éneklék a növendékek.

8. «Szép Ilonka koszoruja» Takács Ge-deontól. Szavalja Holstein Margit IV. o. n.

9. «A néma hölgy» szövege Tompától, zenéje Bátor Lajostól. Éneklék a növendékek.

10. «Iréne születésnapja». Vigjáték egy felvonásban. Irta Hajtay Etelka. Személyek: Irénke — Lengyel Gábor, Mariska — Maráth Aranka, Rózika — Bagó Mária, Esztike — Lendvay Ilona, Juliska — Barabás Ilona, Márta — Telegdy Mária, Erzsébet — Török Emma, Mici — Vétzy Lenke 15—16 éves intézeti növendékek. Kati szobaleány — Orbán Juliska.

11. «Francia nemzeti dal». Éneklék a növendékek.

12. Igazgatói záróbeszéd.

— **A tornakör javára** e hó 9-én Sándor István vendéglőjének kerthelyiségében a ref. kollegium ifjúsága által rendezendő nyári táncmulatság meghívót széküldték. Akik tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, ebbeli ohajtásukat a rendező bizottsággal tudassák.

— **Komlópusztitók.** A kolozsvári állami komlótermelési szaktanár arra kéri a komlótermesztőket, hogy úgy növényi, mint állati komlópusztitók fellépése neki tudomására hozassék s különösen a beteg komlóresz megküldessék. Ha nagyobb mértékű lenne a komlókárosítók fellépése, úgy ajánlatos egyenesen a magyaróvári növénykórtani állomást illetve a budapesti m. kir. rovtartani állomást felhívni. Ugyanó 20 fillér bélyegjeggy beküldése ellenében minden érdeklődőnek megküldi a Jablonovszky-féle füzetet a komlópusztitókról és Csérer Lajos »Magyar komlóművelését«.

— **A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola 1905—1906 évi vizsgáinak sorrendje.** 1906. évi június hó 8-án (péntek) 8—9-ig II. évf. Leíró építés és alak-tan (kőipar). 9—10-ig II. évf. Ábrázoló mértan. 10—11-ig III. évf. Kőipari technológia. 11—12-ig II. évf. Magyar-Számtan. 2—3-ig I—IV. évf. Róm. kath. és ev. ref. hittan. 3—4-ig III. évf. Agyagipari technológia. 4—5-ig I. évf. Mértan. 5—6-ig II. évf. Vegy- és ásványtan. 1906. évi június hó 9-én (szombat) 8—9-ig I. évf. Magyar-Számtan. 9—10-ig III. évf. Magyar-Számtan. 10—11-ig II. évf. Agyagipari edényalaktan. 11—12-ig III. évf. Költségvetés. 2—3-ig II. évf. Könyvviteltan. 3—4-ig I. évf. Természettan. Junius hó 15—30-ig rajz és mintázás kiállítás naponta d. e. 8—12-ig d. u. 3—6-ig nyitva. Ugy a vizsgálatokra, mint a kiállításra a tanférfiak és az érdeklődő közönség szíves figyelmét tisztelettel felhívja az igazgatóság.

— **Tagosítás.** Homoródjánosfalva határanak általános tagosítása ügyében az előmunkálatok megkezdése, az érdekelt felek képviselőinek a rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költségeloirányzat elkészítése végett, tárgyalási határnapul folyó hó 11-ik napjának d. e. 9 órája van az ottani község-házhoz kitűzve.

— **Nem nagy dolog,** de — közügyről lévén szó, a városi tanács figyelmébe ajánljuk a régi városház épületének jobb és balszárnyán levő vízfolyó csatornákat, melyeknek alsó része teljesen hiányzik. E miatt

a tüzlő-örtanya felől levő szegletet az esővíz leomlással fenyegeti. Holott egyre szűz mernék tenni, hogy a jobbszárnyon üzlettel bíró Hodor bódos, eddig — ha mondták volna — régen megreparálta volna.

— **Szinészet.** Heves Béla szintársulata esütörtökön este a »Baccarat« című 3 felvonásos színmű előadásával nagy műveltségben részesítette közönségünket. Minden egyes szereplő kitett magáért; mintha ezzel is dokumentálni akarta volna, hogy ez az igazi színjáték s nem a tényleg kissé tulságba vitt operette. Másnap (pénteken) zóna-előadásban a »Hajduk hadnagya« és tegnap bérletiszünetben »A koldus gróf« operettek kerültek színre. Ma, pünköst első napján: »Kornevillei harangok« operette és holnap »Fehér Anna« betyártörténet kerül előadásra.

— **Műtárgyak építése.** Az udvarhely — parajdi tvh. közuton az 56. sz. műtárgy 3053 K 20 f, szentlélek — keresztlurin 4. és 37. sz. műt. 2880 K 47 f, illetve 3215 K 84 f, az oláhfalva — zombori 40. 58 és 83 sz. műtárgyak 3777 K 13 f, 5525 K 01 f, 4657 K engedélyezve van s az árlejtés e hó 12-én d. e. 10 órakor lesz az udvarhelyvármegyei építészeti hivatalnál. Banaatpénz 5 százalék.

— **A legujabb gyógymód.** A szenvedő emberiségre kiválóan üdvösnék bizonyult egy új gyógymód, mely fényes győgyeredményei által a legfelsőbb és legjobb körök bizalmát megnyerte és ma már mint legbiztosabb és leghathatóbb gyógymód van elismervé. A már ezekre menő gyógyult, mint lelkes apostol terjeszti a kezelést, mely kellemes, egyszerű és hivatásbeli zavarokkal nem jár, míg eredményeiben tökéletesebb, mint bármely fürdő vagy más kezelés. Egész sor beteg van a mi vidékünkön is, kik görvélykór, csusz, asztma, idült gyomor-, szív-, vese-, ideg- és bőrbajban éveken át szenvedtek és csakis ezen gyógymód alkalmazása által lettek egészségesek. Ezen gyógymód: a vér-gyógyítás (hemopátia), melynek megalapítója és egyedüli művelője Dr Kovács J. budapesti orvos. Elért bámulatos eredményei legfényesebben igazolják tudományos hitelét. Néha a legválságosabb betegeket hozott rövid idő alatt tartósan rendbe. Dr Kovácsnak Budapesten V. Váci-körut 18. I. em. van egy e célra szolgáló rendelő intézete, hol naponta fogad betegeket. Mindazoknak, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, igaz szívvel ajánlhatjuk, hogy ezen a mi vidékünkön is elismert, hirneves szaktudóshoz forduljanak, mielőtt valamely gyógyfürdőbe mennének. Ezáltal sok költséget és időt takaríthatnak meg maguknak.

— **Homoród-fürdőn** ezévi szeptember 1-én két-két családost villát építenek. Meghatározott ár 1600 K és a lebontandó épületek fa-anyaga. Az árlejtés e hó 17-én d. u. 2 órakor lesz Kápolnásfalva közs. házában Banaatpénz 10 százalék

— **T. Olvasóink** b. figyelmét felhívjuk az »Előpatak gyógyfürdő«-nek mai számunkban közölt hirdetésére.

— **Az ügynökök** arra szóló iparigazolvány és az ipar törvény egyéb rendelkezéseinek megtartása nélkül árak eladásával iparszerűleg nem foglalkozhatnak. (Keresk. min. elvi határozata.)

— **Tüzifa.** Az erzsébetvárosi törvénszéknél e hó 9-én d. e. 9 órakor 220—228 köbméter tüzfára árlejtés lesz az elnök irodájában.

— **Gyümölcsfeldolgozó gépek.** Darányi földmívelésügyi miniszter oly községeknek, ahol nagyobb gyümölcsstermes várható, nehogy a friss gyümölcsöt áron alól kelljen értékesíteni, Simon-fele cidermalmot, Mafille-fele almaborsajtót, Rider-fele amerikai vándorasztót, Győry-fele talyigára szerelt szeszűzőkészüléket engedélyezett 3—6 heti használatra és pedig ingyen. Az ez iránt való kéréseket július 15-ig kell bemutatni. Nagyobb mennyiségben szilvát termelő községeknek 600 korona értékű Casenille-fele asztalokat örök tulajdonul ajándékoz tárcája terhére a miniszter, ha a 2—300 koronát kitevő építési költségeket az illető községek elvállalják.

— **Országos kirakóvásárok június havában** a következő helységeiben és napokon lesznek:

3. Magyarország.
4. Bethlen, Marosilye, Mezőbodon, Szászváros.
5. Csákgörbő, Dobra, Magyarnagyzsombor.
6. Bonyha, Zilah
7. Fogaras.
8. Barót, Felvinc.
9. Mártontelke.
11. Etéd, Márpod, Monora.
12. Gyalakuta.
13. Almakerék, Kolozsvár, Nagyekemező.
14. Szelistye.
15. Gyergyószentmiklós, Nagybecson.
16. Köröspatak, Zalatna.
17. Bányon.
18. Marosvásárhely, Nagysink, Szászbanyicza, Székelyudvarhely.
20. Szilágysék.
21. Brassó.
22. Alsórákos, Alvincz, Csikkarczfalva, Göröcsön, Kisselyk, Makfalva, Páncélesch, Segesvár, Somkerék, Torda.
25. Hadad.
26. Gerend, Oláhlápos.
27. Maroskeze, Sepsiszentgyörgy, Szerdahely, Szinye, Teke.
28. Kápolnásfalva.
29. Hosszufalu, Magyaryerőmonostor, Sajóudvarhely, Szilágysomlyó, Zabola.
30. Bonczhida, Csikszépvíz, Nagydisznód, Óradna.

— **Keresek** itt helyben egy három szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakást. Dr Kovács Géza fogorvos, Árpád utca 10 sz.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomató és könyvkötő intézetét *folyó évi április hó 24-től kezdve* Kossuth-utca 31. szám alá, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezte át.

Császárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák, török, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és villamosvíz-fürdők. Ivó- és belégzési kúra. 200 kényelmes lakosztály. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az **Igazgatóság.**

Közbirtokossági ügyek.
Csikvármegye küldöttsége Darányinál.

Mire a »Székely-Udvarhely« mult száma megjelent, Csikvármegyéből huszonhat község kiküldöttéi tisztelegtek Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternél Csikvármegye ne-

vében. — Memorandumot is nyújtottak át a miniszternek, a mely azonban csupán négy kérelmi pontból áll: 1. Legeltetés engedélyezését kérik az összes csikvármegyei erdőterületeken. 2. A kopár és feltétlen erdőterületek beerdősítését állami segítség mellett. 3. A csemetekertek és az ezzel való mukálatok olyan mérvű megszorítását, hogy csak a kijelölt szükséghez mérten ápolassék tartalékanyag. 4. Végül, hogy az erdőörzés bizassék a birtokosokra s törültesék az összes erdőörzési költség.

A népes küldöttséget — mint a »Magyarország« írja — Sümegi Vilmos, Györgypál Domokos és Török Ferenc orsz. képviselők vezették a miniszterhez. A küldöttségben részt vettek: Murányi Károly főesperes, Pálffy András, Márkus Dénes, Csizsér Pál (Várdotfalva); Székely Ferenc, Borsos Mihály (Csomafalva); Oláh Alajos, Czimbalmos István, Czimbalmos János, Angi István, Ferenc János, Pál Antal (Szárhegy); Lőrincz Vilmos, Kiss Antal, Balázs Gergely (Alfalva); Csizsér Márton (Pálfalva); Sándor Gergely (Szentimre); Szabó Géza (Szentdomokos); Ferenc János (Csomortán); Antal Gyula, Sófalvi József, Miklós Gergely (Szépvíz); Deák Elek, Koro Mihály (Szentmiklós); Böjte Lajos, György József, Kedves István (Szentdomokos); Ágoston József, Ádám János (Szenttamás); ifj. Antal Albert, Mihály Elek (Madaras); Mezei Mihály (Ditró); Csiby Imre, Oláh Albert (Borszék); Csathó József, Balázs Ferenc (Kilyénfalva); Páll Lajos, Farkas Lajos, Bálint Ferenc, Főrika Ágoston, Vild József, Szilveszter Albert (Tekerőpatak); Elekes Rózsa Márton, Bányász Sándor (Ujfalva); Dr Balás Elek és György József (Remete).

Darányi miniszter hivatalos helyiségében fogadta a küldöttséget, mely belépésekor zajosan megéljenezte. Török Ferenc képviselő ismertette a kényszererdősítés által okozott sérelmeit a csiki székelységnek. Benne van a vérünkben — mondotta a szónok, — hogy nehezen mozdulunk meg saját ügyünkben. És hogy most ilyen nagy számban jöttünk el, melyhez hasonló nagy székely küldöttség soha sem volt Budapesten, bizonyítja azt, hogy nagy a bajunk, fájó a sérelmünk, melyeknek orvoslását kérjük, s melyeket egy memorandumba összefoglalva, azzal a reményteljes kérelemmel adunk át nagyméltóságodnak, hogy azt tegye megfontolás tárgyává és segítsen a székelység bajain.

Ezután Sümegi Vilmos üdvözölte a minisztert néhány lelkes szóval. Örömet fejezte ki, hogy a nemzeti kormányban a földmívelési miniszterium élére Darányi került, aki a magyar földnek édesapja. A tulipánjegyében indultunk, — mondotta Sümegi — s e mozgalomnak az a célja, hogy védelmezze meg, ami magyar. Van e magyarabb, mint a székely nép, mely egy évezreden keresztül az ország határszéleit hősiesséssel védelmezte, és fentartotta a

magyarságot az állandó nemzetiségi veszedelem dacára is. Ez a derék nép jött ide most kérni nagy bajában s arra kéri nagyméltóságodat, hogy fogadja igazságait pártfogásába.

Darányi földmívelésügyi miniszter megköszönte a lelkes üdvözlést s kijelentette, hogy pártatlanul és a legnagyobb jóindulattal fogja áttanulmányozni a memorandumot s ha olyan része volna, amelynek teljesítése akadályba ütköznék, tanácskozni fog a kielégítő elintézés céljából a vármegye képviselőivel. Ami pedig a székely népet illeti, ismeri annak nagy értékét, s igyekezett a multban is, igyekezni fog a jövőben is érdekeit védelmezni. Ő állította fel a székely kirendeltséget; gondoskodott olesó hitelnnyújtásról, s legyenek megnyugodva a székelyek, hogy mindig külföldi örömeire szolgál, ha annak a népnek, mely a magyarság erényeit évszázadokon át érintetlenül megőrizte és fentartotta, tehet valamit és mindenkor változatlan érdeklődéssel fog viseltetni a székelység iránt.

Az eljenzéssel és gyakori tetszenyilvánítással fogadott beszéd után Sümegi bemutatta a küldöttség tagjait a miniszternek, ki azokkal sorra kezelt fogott s néhány percig barátságosan beszélgetett velük.

Mindenesetre örvendünk, hogy a »Székely-Udvarhely« akciója oly széleskörben felkeltette az erdő ügy iránt a figyelmet, hogy immár két küldöttség is kérte a meglevő bajok orvoslását. A mostani vezetők — meggyőződéssel mondhatjuk — tisztán az ügy érdekében vitték a miniszterhez a küldöttséget. Mert hiszen a székelység nyomorusága ropant nagy. Azon segíteni feltétlenül szükség. A biztosabb siker érdekében azonban nem tartjuk helyen valónak, hogy a székelyföldi vármegyék külön-külön küldöttségeket szervezenek s kikapva a mindnyájunkkal közös bajok közül egy-két pontot, azzal megtegyék a költséges és fáradságos utat Budapestre anélkül, hogy a dolgok mélyén levő, a bajok gyökerét érintő kérdéseket még csak említették volna is. Ebben a dologban feltétlen egyetértésre van szükség. Egy-két kérdés esetleges enyhítése, a székelység pusztulásán nem segít... Az egész törvényt alapos, a közbirtokosságok kívánságainak megfelelő revízió alá kell vonni.

Csatlakozott erdőbirtokosságok.

A közbirtokosságok és az állami között fennálló szerződés, mely az erdők állami kezelésére köttetett, 8. pontjában azt mondja, hogy az erdőbirtokosok négyötöd részének kívánni kell az erdők állami kezelésének megszüntetését. Itt közöljük azon közbirtokosságok névsorát, amelyek eddig egyhangulag csatlakoztak a »Székely-Udvarhely« útján megindult mozgalomhoz:

- 1 Abásfalva, 2 Agyagfalva, 3 Atyha, 4 Alsócsernáton, 5 Árvátfalva, 6 Árkos (volt kétág katonaság), 7 Árkos (volt urbéresek), 8 Bardoc, 9 Bikfalva, 10 Bodos, 11 Bogárfalva, 12 Csikcsatószeg, 13 Csikesekefalva, 14 Csiklázárfalva, 15 Csikmenaság, 16 Csikmindszent, 17 Csikszentsimon, 18 Csikszentimre, 19 Csikverebes,

20 Egerpatak, 21 Székelyfancsal, 22 Feldobói, 23 Gyergyócsomafalva, 24 Gyergyóditró, 25 Gidófalva, 26 Gyergyóujfalu, 27 Hodos, 28 Hili, 29 Homoródkeményfalva, 30 Jásfalva, 31 Kadicsfalva, 32 Kányád, 33 Kászontalitz, 34 Kászontalitz, 35 Kászontalitz, 36 Kászontalitz, 37 Kisborosnyó, 38 Csikozmás, 39 Korond, 40 Köszvényesremete, 41 Székelylengyelfalva, 42 Lokod, 43 Székelymagyaros, 44 Mátisfalva, 45 Márfalva, 46 Málnás, 47 Miklósvár, 48 Nyikómalomfalva, 49 Nagyajta, 50 Nagybacon, 51 Nagyborosnyó (kétág katonaság), 52 Nagyborosnyó (urbéresek), 53 Olasztelek, 54 Oltszem, 55 Oroszhegy, 56 Papole, 57 Páké, 58 Sándortelke, 59 Sepsibodok, 60 Sepsikörö-patak, 61 Siklód, 62 Sükö, 63 Székelyszáldobos, 64 Székelyszenttamás, 65 Szotyor, 66 Szárazajta, 67 Telekfalva, 68 Vágás, 69 Vargyas, 70 Zalán, 71 Zágón (kétág katonaság), 72 Zágón (volt urbéresek), 73 Ülke.

Figyelmeztetjük mindazon közbirtokosságokat, melyek csatlakozásukat még be nem jelentették, hogy az országgyűléshez intézendő kérvényt csakis a jelentkezőknek küldhetjük meg. Saját érdekükben tehát mielőbb jelentkezzenek, nehogy késedelmeskedésük miatt a mostani állapotokban kénytelenek legyenek továbbra is megmaradni.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A »honi ipar« most megjelent legutóbbi száma ugyszólván teljesen az iparpártoló mozgalomnak van szentelve. Sugár Ottó, Székács Imre, Dán Leó, Gyárfás Oszkár és még többen méltatják különböző szempontból a jelentőségét. Az Országos Iparpártoló Szövetség működéséről bő tudósításban számol be a lap, mely érdekes ujtásként szakmák szerint közli a magyar iparcikkeket raktáron tartó kereskedők jegyzékét. Különös figyelmet érdemel a »Honi ipar« iparfejlesztési rovata, mely teljesen informálja az olvasóközönséget az új gyáralapításokról.

KÖZIGAZGATÁS

A rendezett tanácsu városok kongresszusa. Ezelőtt három évvel Zalaegerszeg város indítványára a rendezett tanácsu városok kongresszust tartottak, melyen a törvényben rendezetlen helyzetük javításáról tanácskoztak. A nemzeti küzdelemben derült ki legvilágosabban a rendezett tanácsu városok ferde helyzete, mert míg úgy a vármegyék, mint a törvénytelen kormány főispánjai, királyi biztosai homlokegyenest ellenkező rendeletekkel látták el azokat, a vármegyék az ellenállási alaphól nem láthatták el a rendezett tanácsu városokat, melyek némi belső önkormányzattal mégis bírnak. Ennek a ferde helyzetnek javítására a rendezett tanácsu városok jövő hónapban Budapesten ismét kongresszusra gyűlnek egybe s a kormányhoz fordulnak, hogy végre helyzetüket törvényben rendezze. A kongresszus munkájában több országgyűlési képviselő is részt vesz.

NYILT-TÉR.*

Kertmegnyitás.

A Koronkay-féle kerthelyiség mai napon ünnepélyesen megnyílik — Sándorka zenekara közreműködésével. A vendéglős elfogad havi étkezésre előfizetéseket, ugyszintén társas ebédeket és vacsorákat méltányos árakban kiszolgált. Naponta elsőrendű kétszeres márciusi sör-csapolás. A n. é. közönség szives támogatását kéri:

SÁNDOR ISTVÁN, vendéglős.

* E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:
Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

TULIPÁNOS

VIZSGAI IRÁSLAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen finom magyar gyártmányu papiroson, kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt

kaphatók. 5 százalék az Udvarhelyvármegyei Tanítók Otthona javára. 100 drb 1 K 50 f. Vidéki megrendeléseket a beérkezés napján, pontosan elintézzük. Mintákkal bárhova ingyen és bérmentve szolgálunk.

ELŐPATAK
△ GYÓGYFÜRDŐ △

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese, hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj és lépajknál, köszvény és osztnál, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségnél. A nagyhírű előpataki gyógyvízek orvosi javaslat szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hideg fürdők, vizgyógyintézet) kezelés, massage, svédorna, diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat fel. Fürdő-idény: május 15-től szeptember 15-ig. Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy, honnan állandó olcsó kocsiközlekedés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zenedinjak fele fizetendő, lakások 50 százalékkal és ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús, égvényes vasas vízek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz, háznál is használható és üdítő, kellemes ital tisztán vagy borral vegyítve, nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön évenként egy millió palaeknél több kerül forgalomba. Szétküldési hely Előpatak, de kapható a legtöbb városban és nagyobb kereskedésekben.

Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság.

Thomassalakliszt

a legjobb és legolcsóbb foszfor-savas mütrágya

minden kalászos, kapás és takarmánynövény (lóhere, lucerna stb.) részére, valamint szőlő, gyümölcsfa, kerti vetemény és ugar trágyázására is. Sziveskedjék a védjegyre, ólomzárta és tartalom-jelzésre ügyelni!

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körut 3. sz.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H. Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Mindenféle bélyegzők

gyári aron és leggyorsabban szereshetők be

Betegh Pál és Társa

könyv, papír-, író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca. 31. sz.

Keletbélyegzők önnedvezővel; «Mercur» keletbélyegző forgatható ruggyanta szalaggal; «Hungária» keletbélyegző ruggyantából; «Egyetemes önnedvesítő» könnyű szerkezet, egészen rézből és rezplehből, alanyozva; «Monitor» önnedvező, számozó és lapszámozó gépek.

Kocsifényező és kárpitos

üzletemet Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 71. szám alá helyeztem át. A n. é. közönségnek irántam tanusított nagybecsű pártfogását megköszönve, kerem továbbra is szives támogatását.

Köteles Gyula
kocsifényező és kárpitos.

STOCK-COGNAC MEDICINAL

Kezesség mellett, tiszta borból párolt. Állandó vegyi ellenőrzés alatt.

GAMIS ÉS STOCK

pároló-telepe
FIUME - BARCOLA.

Kapható minden jobb üzletben.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körut 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukoriczamorzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes eczél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárakban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárak, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kerem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb árakon.

Mindig friss fűszerárak!

Gyertyánty J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

Bérbeadó előkelő szálloda. Székelyudvarhelyt a kiváló jó forgalmu «Központi Szálloda» összes felszerelés-, berendezéssel — betegség miatt — több évre bérbeadó. Értekezni a tulajdonossal ott helyben lehet.

Tegye le a Tulipánt,

2336—906. sz. szb.
 aki a hazai, de különösen a helyi készítményeknek nem barátja. *Tegye le a Tulipánt*, aki a kitünő zamatu, bármely hazai és külföldi gyártmányt olcsóság tekintetében is felülmúló Haurik-féle márciusi sört nem izlette és arról véleményt nyilvánít. Kapható a gyárban: Székelyudvarhelyt, Budvár-utca 1. sz. Hordóban 1 pohár sör 10 fillér és 0.6 literes üvegnyi 20 fillér. Kóstoljuk meg!

Üzlet átvétel.

Alulírott tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy *Sterba Ödön* jőhírű fűszerkereskedését vétel útján átvettem és azt ezentúl saját nevem alatt folytatom.

Midőn ezt a körülményt a közönség szíves tudomására hozom, kijelentem, hogy fő törekvésem lesz a legkényesebb igényeket is úgy a szolid, pontos és előzékeny kiszolgálással, mint kiváló minőségű és olcsó áruimmal kiérdemelni.

Kérem a n. é. közönség elődöm iránt tanusított szíves pártfogását részemre is fentartani és én ígérem, hogy azt minden tekintetben ki is fogom érdemelni.

Gyarmathy Ákos
 fűszerkereskedő.

Pályázati hirdetmény.

Siklód községben (székelykereszturi járás) lemondás folytán a községi születésűi állás megüresedve, annak betöltésére ezzel pályázatot hirdetek azon megjegyzéssel, hogy az érdekeltek felszerelt tolymodványait folyó évi június hó végéig annál is inkább adják be, mert a később érkezett tolymodványokat figyelembe venni nem fogom.

Ezen állással járó jövedelem:
 1. Rendes fizetés 100 korona.
 2. Lakbér 40 korona.
 3. Minden egyes születéstől egy véka tiszta gabona vagy 2 korona
 eljárási díj 8 napi kiszolgálás után.
 Székelykeresztur, 1906 május 23.
 GÁLFFY, főszolgabíró.

Jó butorasztalos se- gédek azonnal felvételnek Burghardt Gyula épület- és butorasztalosnál.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” hirdetse a leg-eredményesebb.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary-féle

legjobb tisztítószert minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscarina, chevreaux és lakkecipőh. Bécs, XII/1.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű

FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉM

kitünő hatásu arckenőcsőt, mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle Margit-crém gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrártások, pattanások, kiütések és mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely e használása után erről mindenki meg fog győződni, de óvakodni kell a hamisítványoktól.

Ára: Kis tégely 1 K, nagy tégely 2 K
 Margit-szappan 70 f, Margit-puder 1.20 K,
 Margit-aroziv 1 K, Margit-fogpép 1 K.

Készíti:

FÖLDES KELEMEN
 gyógyszerész. Aradon.

6 koronás rendelések bémmentve küldetnek
 Kapható: Konez Armin és Solymossy János gyógyszerüzében.

BRÁZAY-SÓSORSZESZ-SZAPPAN

egészségi és kozmetikai szempontból felülmulhatatlan.

Brázay-féle Kölni-víz

az illatszerek legkiválóbbja.

Brázay-sósorszesz.
 nélkülözhetetlen háziszer.

Ravaszo roka

az ember mégis, hogy a

Ceres-étel-zsir!

(kókuszdíoból) is feltalálta. Minden étel, mit vele készítünk, könnyen emészthető és jóízű.

Schicht György „Ceres” tápszer-
 művek osztálya, Aussig E.m.

**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
 KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**

Verseny kizáró olcsó árban elfogad és szakszerű, izléses kivitelben készít el mindennemű

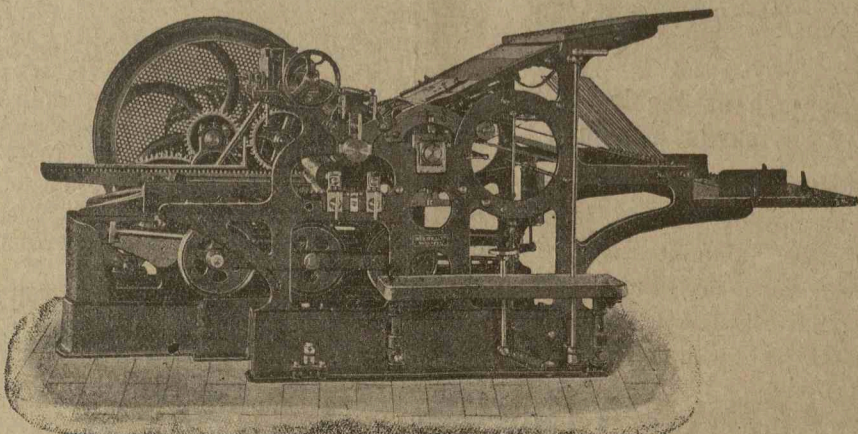
nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve! Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

**KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
 PAPIRKERESKEDÉS**

Folyóiratok, hirlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségelszámítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerkek

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberendezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.